

OUG nr. 124/2023 – noua legislație offset - cooperarea tehnologica și industrială în domeniile apărării și securității

Într-o lume în continuă schimbare, securitatea națională și capacitatea de apărare sunt priorități esențiale pentru orice stat. România, ca membru NATO și al Uniunii Europene, încearcă să își consolideze poziția strategică prin adoptarea Ordonanței de Urgență nr. 124/2023 privind cooperarea tehnologică și industrială în domeniile apărării și securității.

Această ordonanță nu doar că stabilește un nou cadru legal pentru derularea operațiunilor de cooperare tehnologică și industrială, dar deschide și noi oportunități pentru companiile din sectorul apărării. Vom explora principalele prevederi ale ordonanței și normele metodologice aferente, publicate în aprilie 2024 (HG nr. 438/2024), și vom evidenția beneficiile pentru operatorii economici.

Principiile și cadrul general

Principiile guvernatoare

OUG nr. 124/2023 este fundamentată pe mai multe principii esențiale care asigură protejarea intereselor de securitate ale României:

- **Necesitatea** - Operațiunile trebuie să fie strict necesare pentru protejarea intereselor esențiale de securitate.
- **Consolidarea expertizei** - Aceste operațiuni contribuie la menținerea și dezvoltarea capacităților de producție ale industriei de apărare.
- **Proporționalitatea** - Operațiunile trebuie să fie proporționale cu scopul urmărit.
- **Nerestricționarea concurenței** - Operațiunile nu trebuie să restricționeze concurența pe piața internă europeană.
- **Recuperarea decalajelor de tehnologizare** - Operațiunile permit operatorilor economici să producă tehnica militară avansată.
- **Consolidarea interoperabilității** - Operațiunile contribuie la capacitatea Forțelor Sistemului Național de Apărare (în continuare „FSNA”) de a colabora eficient cu forțele aliate.

Cadrul instituțional

Pentru a gestiona aceste operațiuni, a fost înființată Agenția Română de Cooperare Tehnologică și Industrială pentru Securitate și Aparare (în continuare „ARCTIS”). Aceasta agenție, subordonată Ministerului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, preia atribuțiile Oficiului de Compensare pentru Achiziții de Tehnica Specială.

Proceduri și obligații

Acordul de cooperare tehnologică și industrială

Acordul de cooperare tehnologică și industrială se semnează înaintea încheierii contractului de achiziție publică cu operatorii economici calificați. Acest acord include un plan detaliat de cooperare tehnologică și industrială, aprobat de Consiliul Suprem de Aparare a Țării (CSAT).

Formele operațiunilor

Operațiunile de cooperare tehnologică și industrială pot lua diverse forme, inclusiv:

- **Transferul de tehnologie** - Transferarea cunoștințelor și asistenței tehnice pentru obținerea de noi capacități sau creșterea competitivității celor existente.
- **Cooperarea în cercetare-dezvoltare** - Activități sistematice îndreptate spre producerea de materiale, produse și instalații noi.
- **Subcontractarea** - Producerea unei părți sau componente a produsului, serviciului sau lucrării care face obiectul contractului de achiziție publică.
- **Exportul de produse, servicii și lucrări** - Vânzarea de produse și servicii și executarea de lucrări în domeniul apărării și securității.

Evaluari periodice și penalități

Activitatea contractantului este supusă unor evaluări periodice pentru a asigura îndeplinirea obligațiilor asumate. În cazul neîndeplinirii acestor obligații, se aplică penalități reprezentând un procent din valoarea neîndeplinită. De asemenea, ARCTIS are dreptul să execute scrisoarea de garanție bancară de bună execuție a acordului.

Normele metodologice publicate în aprilie 2024 (HG nr. 438/2024) au fost adoptate pentru a detalia procedurile pentru implementarea prevederilor OUG nr. 124/2023. Aceste norme stabilesc cadru pentru aspecte precum organizarea sesiunilor de lucru, multiplicatorii de cooperare tehnologică și industrială, evaluări periodice și altele.

Rolul ARCTIS

ARCTIS joaca un rol central în implementarea OUG nr. 124/2023. Aceasta agenție este responsabilă pentru **gestionarea operațiunilor**, având ca atribuție realizarea unitară la nivel național a operațiunilor de cooperare tehnologică și industrială. De asemenea, ARCTIS realizează **evaluări periodice** ale activităților contractanților pentru a asigura conformitatea cu obligațiile asumate. Nu în ultimul rând, ARCTIS poate **emite ghiduri** care să conțină îndrumări specifice sau instrucțiuni pentru autoritățile contractante și operatorii economici interesați.

Procedura detaliată pentru semnarea acordurilor de cooperare tehnologică și industrială

Procesul de semnare a acordurilor de cooperare tehnologică și industrială, are, de principiu, următorii pași principali:

- 1. Notificarea autorităților contractante:** Autoritatea contractantă notifică ARCTIS cu privire la operatorii economici calificați.
- 2. Constituirea grupului de lucru:** Ministerul constituie un grup de lucru format din reprezentanți ai autorității contractante, ARCTIS și alți reprezentanți din cadrul FSNA.
- 3. Analiza necesităților:** Grupul de lucru analizează necesitatea impunerii obligației de cooperare tehnologică și industrială.
- 4. Semnarea acordului:** Acordul se semnează înaintea semnării contractului de achiziție publică.

Multiplicatorii de cooperare tehnologică și industrială

Multiplicatorii sunt factori esențiali în calcularea valorii efective a operațiunilor:

- **Transferul de tehnologie:** Multiplicator maxim 5,00.
- **Cooperarea în cercetare-dezvoltare:** Multiplicator maxim 4,00.
- **Subcontractarea:** Multiplicator maxim 2,00.
- **Exportul de produse, servicii și lucrări:** Multiplicator maxim 2,00.

Astfel, scopul principal este obținerea de transfer de tehnologie, iar participantul care va oferi un astfel de beneficiu va avea multiplicatorul cel mai ridicat.

Beneficii pentru operatorii economici

Acces la tehnologii avansate

Participând la operațiunile de cooperare tehnologică și industrială, companiile românești au oportunitatea unică de a accesa tehnologii avansate prin transferuri tehnologice. Acest lucru nu doar că îmbunătățește capacitățile lor interne, dar le permite să devină jucători competitivi pe piața internațională.

Colaborari strategice

Operațiunile prevăzute în ordonanța facilitează colaborările strategice între companiile românești și parteneri internaționali. Aceste colaborări pot duce la dezvoltarea unor produse inovative și la deschiderea unor noi piețe.

Stimularea inovației

Prin implicarea în proiecte de cercetare-dezvoltare, companiile pot contribui la crearea unor soluții tehnologice avansate care să răspundă nevoilor actuale ale sectorului apărării. Acest lucru stimulează inovația și poate duce la dezvoltarea unor produse cu valoare adăugată mare.

Suport guvernamental

ARCTIS oferă suport continuu companiilor implicate în aceste operațiuni prin ghiduri, instrucțiuni și sesiuni informative. Subliniem necesitatea exercitării active a acestei atribuții de către ARCTIS, nu doar pe hârtie. Acest suport este esențial atât pentru autoritățile contractante, cât și pentru operatorii economici pentru navigarea complexităților legislative și pentru asigurarea conformității cu cerințele impuse.

De asemenea, credem că la fel ca și ARCTIS, și celelalte instituții implicate (ANCEX, MAPN, MAI, SRI, SIE, STS etc.) ar trebui de asemenea să ofere un îndrumător industriei de apărare, mai ales cea cu capital privat, prin abordarea unei atitudini mai prietenoase și proactive cu astfel de investitori, evident fără a face rabat de la necesitatea îndeplinirii condițiilor (e.g. cele impuse de Legea nr. 232/2016 și normele metodologice la aceasta).

Concluzie

OUG nr. 124/2023 și normele metodologice aferente reprezintă un pas important în modernizarea și dezvoltarea capacităților industriei naționale de apărare a României. Prin stabilirea unui cadru legal mai clar față de cel anterior pentru derularea operațiunilor de cooperare tehnologică și industrială, aceste acte normative vor ajuta la promovarea și protejarea intereselor esențiale de securitate ale României.

Aceste măsuri nu doar că întăresc poziția României pe scena internațională, dar oferă și oportunități semnificative pentru

operatorii economici din sectorul apararii. Prin participarea la aceste operațiuni, companiile pot beneficia de transferuri tehnologice avansate, acces la noi piețe și colaborari strategice care pot stimula inovația și competitivitatea pe termen lung.